

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Економіка підприємства

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Рівень освіти

Бакалавр

Семестр

2

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Кафедра

Економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин (202)

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Майстро Руслана Григорівна

Ruslana.Maistro@khp.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин НТУ "ХПІ"

Досвід роботи – 18 років. Автор та співавтор понад 80 наукових та методичних публікацій.

Курси: "Економіка підприємства", "Економічне обґрунтування бізнес-рішень", "Управління ресурсами в підприємницькій діяльності", "Обґрунтування господарських рішень"

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Розглядається сутність концептуальних основ економіки підприємств, за допомогою яких можна розробити стратегію підприємства, оцінити інвестиційну привабливість підприємства та прийняти рішення щодо управління його поточною діяльністю. Основний акцент зроблено на здобуття студентами практичних навичок у прийнятті науково обґрунтованих господарсько-управлінських рішень в умовах ринкової економіки.

Мета та цілі дисципліни

Формування у студентів наукового світогляду та сукупності знань та навичок використання наукового інструментарію, теорії та практики господарювання, конкретних форм та методів управління, принципів формування та використання виробничого потенціалу підприємства; взаємодії всіх видів ресурсів з використанням фундаментальних та спеціальних підходів та методів до підвищення ефективності управління підприємствами на основі аналізу, планування та контролю їх діяльності.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК02 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Основи підприємництва», «Мікроекономіка».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

При проведенні лекційних занять застосовуються презентаційні матеріали, відеоматеріали.

Проведення практичних занять передбачає розв'язання задач, кейсів, проведення ділових ігор.

Поточний контроль здійснюється у формі тестування.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Теорії підприємств та їх характеристика. Поняття, цілі функціонування і головні напрямки діяльності підприємства.

Тема 2. Основні фонди підприємства (частина 1)

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів підприємства. Поділ виробничих фондів на основні й оборотні, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг. Класифікація основних фондів. Структура основних фондів та її види.

Оцінювання основних фондів. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів

Тема 2. Основні фонди підприємства (частина 2)

Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів та методи її нарахування. Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів підприємства

Тема 3. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства (Частина 1)

Сутнісна характеристика оборотних коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Елементний склад оборотних фондів. Основні елементи фондів обігу. Джерела формування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.

Тема 3. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства (Частина 2)

Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Обчислення нормативів оборотних коштів в окремих їх елементах. Визначення сукупного нормативу оборотних коштів підприємства.

Тема 4. Прогнозування та планування діяльності підприємства. Виробнича програма

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Методологічні основи планування. Планування як домінуюча функція управління, принципи планування. Система планів підприємства. Методи

планування діяльності та розвитку підприємства. Виробнича програма підприємства та основні її завдання. Формування вартісних показників виробничої програми: валова, товарна, чиста й реалізована продукція.

Тема 5. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Основні показники рівня розвитку техніко-технологічної бази підприємства. Проблеми планування технічного розвитку підприємства. Загальна характеристика, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Баланс виробничих потужностей. Форми розвитку і трансформації техніко-технологічної бази підприємства.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці (Частина 1)

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією.

Визначення чисельності окремих категорій працівників. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці (Частина 2)

Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Мінімальна заробітна плата. Тарифна система. Єдина тарифна система розрядів і коефіцієнтів з оплати праці. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців. Форми й системи оплати праці робітників. Вибір форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності. Можливість колективних форм організації та оплати праці.

Тема 7 Витрати виробництва і собівартість продукції (Частина 1)

Поточні витрати, собівартість продукції як комплексний економічний показник. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Системи управління витратами.

Формування витрат центрів відповідальності та підприємства в цілому.

Тема 7 Витрати виробництва і собівартість продукції (Частина 2)

Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках.

Тема 8 Фінансово-економічні результати діяльності підприємства (Частина 1).

Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела фінансування діяльності.

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та види прибутку. Типова схема використання прибутку (доходу) підприємства.

Тема 8 Фінансово-економічні результати діяльності підприємства (Частина 2).

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Оцінка прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні організаційно-економічні чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання. Методика визначення ефективності технічних нововведень. Господарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення новинок і використання нововведень.

Теми практичних занять

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Теорії підприємств та їх характеристика. Поняття, цілі функціонування і головні напрямки діяльності підприємства.

Тема 2. Основні фонди підприємства (частина 1)

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів підприємства. Поділ виробничих фондів на основні й оборотні, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг. Класифікація основних фондів. Структура основних фондів та її види.

Оцінювання основних фондів. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів

Тема 2. Основні фонди підприємства (частина 2)

Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів та методи її нарахування. Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів підприємства

Тема 3. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства (Частина 1)

Сутнісна характеристика оборотних коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Елементний склад оборотних фондів. Основні елементи фондів обігу. Джерела формування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів

Тема 4. Прогнозування та планування діяльності підприємства. Виробнича програма

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Методологічні основи планування. Планування як домінуюча функція управління, принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Виробнича програма підприємства та основні її завдання. Формування вартісних показників виробничої програми: валова, товарна, чиста й реалізована продукція.

Тема 5. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Основні показники рівня розвитку техніко-технологічної бази підприємства. Проблеми планування технічного розвитку підприємства. Загальна характеристика, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Баланс виробничих потужностей. Форми розвитку і трансформації техніко-технологічної бази підприємства.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці (Частина 1)

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці (Частина 2)

Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Мінімальна заробітна плата. Тарифна система. Єдина тарифна система розрядів і коефіцієнтів з оплати праці. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців. Форми й системи оплати праці робітників. Вибір форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності. Можливість колективних форм організації та оплати праці

Тема 7 Витрати виробництва і собівартість продукції (Частина 1)

Поточні витрати, собівартість продукції як комплексний економічний показник. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Системи управління витратами. Формування витрат центрів відповідальності та підприємства в цілому.

Тема 7 Витрати виробництва і собівартість продукції (Частина 2)

Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках.

Тема 8 Фінансово-економічні результати діяльності підприємства (Частина 1).

Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела фінансування діяльності. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та види прибутку. Типова схема використання прибутку (доходу) підприємства.

Тема 8 Фінансово-економічні результати діяльності підприємства (Частина 2).

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Оцінка прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні організаційно-економічні чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання. Методика визначення ефективності технічних нововведень. Господарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення новинок і використання нововведень.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури; підготовка до практичних занять; розв'язання практичних завдань; виконання тестових завдань; підготовка доповідей та написання рефератів; підготовка та виконання курсового проєкту, підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю та екзамену

Література та навчальні матеріали

Основна література

- 1 Господарський Кодекс України: Прийнятий 16 січня 2003р. – К.: Істина, Редакція від 07.02.2019, підстава - 2473-VIII
- 2.Податковий Кодекс України: Прийнятий 01 грудня 2010р. – К.: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112)
- 3 Економіка підприємства : підруч. за заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
- 4 О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л.О.Болтянська: Економіка підприємства: навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
- 5 Іванілов О. С. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 728 с.
- 6.Економіка і бізнес : підручник за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
- 7 Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
- 8 Гетьман О. О., Шваб Л. І. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2020. 430 с.
- 9 Чумаченко М. Г. Економіка підприємства: підручник. Харків: Фоліо, 2021. 512 с.

Додаткова література

- 1 Ковальчук К. Ф. Основи економіки підприємства: навч. посіб. Львів: Новий світ, 2023. 284 с.
- 2 Кириленко О. П., Шевчук В. Я. Економіка підприємства: сучасні аспекти. Київ: Ліра-К, 2019. 398 с.
- 3 Бланк І. А. Економіка підприємства: підручник. Київ: Ніка-Центр, 2022. 576 с.
- 4 Савчук В. А. Економіка підприємства: теорія і практика. Одеса: Атлант, 2020. 336 с.
- 5 Плоткін В. І. Економіка підприємства: сучасні підходи. —Харків: Основа, 2021. — 302 с.
- 6 Кучеренко В. І. Основи підприємницької діяльності: навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2023. 260 с.
- 7 Будько О.В. Формування концептуальних основ звітності зі сталого розвитку. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 42. С. 346-351.
- 8 Економіка підприємства : навч. посіб. за заг. ред. Л. С. Шевченко. – 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 212 с.
- 9 Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погрішук Б. В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 304 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студентата розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%), захисту курсового проекту (30 %) та поточного контролю (30%).

Екзамен: письмове завдання (2 запитання з теорії + розв'язання задачі) та усна доповідь. Поточний контроль: 2 онлайн тести (30 %).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

\Завідувач кафедри
Володимир
КУЧИНСЬКИЙ

Дата погодження, підпис

Гарант ОП

Марина ШЕВЧЕНКО

